

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

F. G. JACOBS

esitatud 19. veebruaril 2004¹

1. Traditsiooniliselt on kulla puhtust mõõdetud karaatides, mille järgi puhas kuld on 24 karaati. Tänapäeval mõõdetakse seda sageli osades tuhande osa kohta. Käesoleva asja sisuks on, kas liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt ainult väärismetalltooteid prooviga 750 või enam tuhandikosa (18 karaati) võib nimetada „kullaks”, samal ajal kui tooteid prooviga 375 või 585 (vastavalt 9 või 14 karaati) tuleb nimetada „kullasulamiks”, on toimelt samaväärne koguseliste impordipiirangutega ja on seetõttu EÜ artikli 28 alusel keelatud.

Menetlus

2. 2000. aasta novembris, pärast kaebuse saamist, saatis komisjon Prantsuse valitsusele ametliku kirja, mis tõi välja neli viisi, kuidas Prantsuse teatud õigusnormid võivad tema arvamusel takistada kullast toodete importi Prantsusmaale.

3. 2001. aasta septembris saatis komisjon Prantsuse ametivõimudele põhjendatud arvamuse EÜ artikli 226 esimese lõigu tähenduses, mis käsitles kahte ülalnimetatud väidetavat kaubandustakistust.

4. Pärast Prantsuse valitsuse 4. veebruari 2002. aasta vastust jäi püsima ainult üks käesolevas menetluses tõstatatud küsimustest.

5. 10. aprillil 2003. aastal esitas komisjon Euroopa Kohtule hagi tuvastamiseks, et määrates prooviga 750 väärismetalltoodete nimetuseks „kuld”, samal ajal kui prooviga 375 või 585 väärismetalltoodete nimetuseks on „kullasulam”, on Prantsuse Vabariik rikkunud EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi.

6. Kõnealune säte sisaldub Prantsuse Code générale des impôts' (üldine maksukoodeks) artiklis 522 a ning seda rakendatakse jae-mütügil üksikisikutele. „Kullasulamist” väärismetalltoodete puhul peab olema välja toodud kullasisaldus. Säte ei täpsusta, kas sama kohustus kehtib „kullast” toodete puhul.

¹ — Algkeel: inglise.

Poolte argumentid

7. Komisjon väidab, et suur osa toodetest, mis kuuluvad tähistamisele kui „kullasulam”, on imporditud. Esemelid, mida nende päritoluliikmesriikides võib müüa „kullast” toodetena, tuleb Prantsusmaal müüa teise, vähem tuntud ja madalamalt hinnatud nimetuse all, mis muudab nende turustamise seal raskemaks, takistades nõnda nende importi (kuigi Prantsuse valitsuse väitel ei tõenda miski kirjeldatud asjaolusid).

8. Kehtiva õiguse kohaselt loetakse ühtlustavate õigusaktide puudumisel kaupade vaba liikumist takistavate normide (nagu tähistuse, kuju, mõõtmete, kaalu, koostise, esitluse, markeeringu, pakendamise seonduvad nõuded) kehtestamine kaupadele, mis pärinevad teisest liikmesriigist, kus neid toodetakse ja turustatakse õiguspäraselt, EÜ artikli 28 alusel keelatud meetmeteks, isegi kui need normid kehtivad ilma erisusteta kõikidele toodetele, välja arvatud juhul, kui

nende kasutamist õigustab üldine huvi, mis on ülimuslik kaupade vaba liikumise suhtes.²

9. Komisjon on seisukohal, et käesoleval juhul ei ole tegemist sellise ülekaaluka huviga. Vajadust teavitada tarbijaid — kes on eelduslikult tavalisel määral informeeritud, mõistlikult tähelepanelikud ja ettevaatlikud³ — on võimalik rahuldada asjakohase märgistamisega,⁴ mis võib anda üksikasjalikumalt ja kasulikumat teavet kui pelgalt erinev tähistamine ja milles ettevõtjatel võiks olla vabadus rõhutada konkreetse kullasisaldusstandardi eeliseid.

10. Prantsuse valitsuse kinnitusel on vastav huvi olemas. Hea äritava järgimise ja tarbijate kaitse eesmärkidel kehtestatud nimetusreegel võib olla õigustatud, kui ta on proportsionaalne eesmärgi suhtes, mida ei ole võimalik saavutada ühendusesisest kaubandust vähem piiravate meetmetega.⁵ Kõnealune norm on vajalik tarbijate kaitsmiseks neid lihtsalt ja otseselt kahe erineva toote olulisest erinevusest informeerimise teel,

2 — Vt nt 20. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral („Cassis de Dijon”) (EKL 1979, lk 649, punkt 14) ja 14. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas C-84/00: komisjoni v. Prantsusmaa (EKL 2001, lk I-4553, punkt 24).

3 — Vt nt 21. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas C-30/99: komisjoni v. Iirimaa (EKL 2001, lk I-4619, punkt 32).

4 — Vt nt 9. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 193/80: komisjoni v. Itaalia (EKL 1981, lk 3019, eelkõige punkt 27).

5 — Vt 5. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-448/98: Guimont (EKL 2000, lk I-10663, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

vältides segadust, mida võiks põhjustada tehnilisem informatsioon. See on eesmärgiga proportsionaalne ning ei ole mõeldud oma-maise tööstuse eeliste kaitsmiseks ning ei ole seega vastuolus EÜ artikliga 28.

Õiguslik hinnang

11. Oma repliigis ja vasturepliigis keskenduvad pooled kaubandustõkete olemasolule või puudumisele. Väites, et kõnealune norm takistab tõenäoliselt impordi, rõhutab komisjon, et artikli 28 reguleerimisalasse kuulub iga meede, mis võib kasvõi potentsiaalselt isegi väikese tõkke tekitada. Igal juhul on väheusutav väide, et luksustoote tähistusel on tarbijatele vähene mõju, ning Euroopa Kohus on korduvalt tuvastanud, et märgistusreegel on kaubandusele vähem piirav kui nimetusreegel.⁶ Prooviga märgistamine on keskmise tarbija jaoks selge ja lihtne. Prantsuse valitsus väidab omakorda, et komisjon peab tõendama mõju kaubandusele, kuid ei ole seda teinud.

12. Käesolevas asjas ei ole küsimuse all, milline peaks olema minimaalne puhtusstandard, et toodet võiks kirjeldada „kullana”, ega mis meetmed on vastuvõetavad kuldtoodete kullasisalduse määramise tagamiseks. Kumbki nendest kriteeriumidest ei ole olnud ühendusesisese ühtlustamise eesmärgiks. Küsimuseks on, kas vastava ühtlustamise puudumise korral on Prantsuse õigusnorm põhimõtteliselt hõlmatud EÜ artikliga 28, ning kui jah, siis kas selle olemasolu võiks olla õigustatud.

13. Samuti võib meeles pidada, et vähemasti Euroopas on enamus juveeli- või muuks toodanguks kasutatav kuld sulami kujul. Levinud on kullasisaldus vahemikus kolm kaheksandikku (prooviga 375 tuhandikosa) ja kolm neljandikku (750 tuhandikosa). Kasutatakse ka kõrgemat standardit, kuid puhas või peaaegu puhas kuld on sageli töötlemiseks liiga pehme, kuigi seda ilmselt mõnes maailmaosas eelistatakse. Sulameid kasutatakse töödeldavuse, tugevuse ja vastupidavuse tõttu. Erinevatel sulamitel on erinev värv, erinevad füüsilikalised omadused ja erinevad hinnad ning nad vastavad erinevatele tarbijaootustele.

6 -- Vt 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi komisjon v. Itaalia, 5. joonealuses märkuses viidatud Guimonti kohtuotsus ja 16. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-12/00: komisjon v. Hispaania (EKL 2003, lk I-459).

Kas Prantsuse õigusnorm kujutab endast koguselise piiranguga samaväärset meedet?

14. Sisuliselt on Prantsuse valitsuse seisukoht, et komisjon ei ole esitanud ühtegi tõendit ühegi, olgu või potentsiaalse või vähese, kaubanduspiirangu olemasolu kohta.
15. Oma hagiavalduses väidab komisjon, et enamik Prantsusmaal müüdavaid väärismetalltooteid prooviga 375 või 585 on imporditud, et neid võib seaduspäraselt müüa kui „kulda” nende päritoluliikmesriikides, kuid Prantsuse seadus nõuab nende müümist Prantsusmaal kui „kullasulamit”, ning et tähistus „kullasulam” muudab nad ostjate silmis „kulla” nimetust kandvatest toodetest vähematraktiivseks.
16. Paikapidavuse korral moodustavad need asjaolud minu arvamusel normi, mis ei ole põhimõtteliselt kooskõlas EÜ artikliga 28, tuues kaasa vajaduse kaaluda, kas sellele vaatamata esineb mõni õigustav asjaolu, mille tõttu antud norm oleks ühenduse õigusega kooskõlas.⁷
17. Kostja vastuses eitab Prantsuse Vabariik, et „kullasulamina” tähistatud tooted on ostjate jaoks vähematraktiivsed ning väidab, et komisjon ei ole esitanud mingeid tõendeid väidetava mõju kohta ühendusesisesele kaubandusele.
18. Sellele vaatamata tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kõiki meetmeid, mis võivad otseselt või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust lugeda koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeteks ning sel alusel EÜ artikliga 28 keelatuks.⁸ See tingimus on käesoleval juhul selgelt täidetud.
19. Eitada, et vaidlusalune norm mõjutab ostmist ja seega ka kaubandust, on mitte ainult väheusutav vaid ka vastuolus Prantsuse valitsuse peamise argumendiga, et antud norm on vajalik tarbijakaitse eesmärkidel.
20. Kõik tarbijakaitse normid, mis puudutavad kaupade tähistust seoses nende kvaliteediga, on mõeldud ostmise mõjutamiseks,

⁷ — Vrd nt 5. joonealuses märkuses viidatud Guimonti kohtuotsus, punktid 25–27.

⁸ — 11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville (EKL 1974, lk 837, punkt 5) ja 11. detsembril 2003. aasta otsus kohtuasjas C-322/01: Deutscher Apothekerverband (EKL 2003, lk I-14887, punkt 66).

isegi kui selleks on ainult soov takistada tarbijaid ostmast tooteid eksliku uskumuse põhjal. Kõrgema kvaliteedi tähistused on põhimõtteliselt alati atraktiivsemad kui madalama kvaliteedi omad. Kui teised kriteeriumid, näiteks hind, on võrdsed, saab tarbija otsustuse juures määravaks kvaliteeditähistus — atraktiivsema kvaliteedi kasuks. Ja tundub võimatu tõsiselt väita, et „kuld” ei ole juveelitoodete puhul atraktiivsem tähistus kui „kullasulam”.

21. Järelilikult võib kõnealune norm takistada kaubandust liikmesriikide vahel ning on seetõttu põhimõtteliselt keelatud EÜ artikli 28 alusel.

Kas antud õigushorm võib olla õigustatud?

22. Cassis de Dijoni kohtuotsust järgivast kohtupraktikast⁹ on selge, et tarbijate kaitse ja hea äritava on üldise huviga põhjendatud eesmärgid, mis võivad üle kaaluda kaupade vaba liikumise.

23. Samuti võib kergesti nõustuda, et arvestades kullast juveelitoodete toorainele loomulikult omast väärtust, nõuavad need eesmärgid asjakohast informatsiooni tooraine kullasisalduse kohta. Samal ajal kui esteetiline atraktiivsus, viimistluse kvaliteet ja toote hind on ilma kahtluseta ostja lõplikku otsust mõjutavad asjaolud, võetakse valiku tegemisel kindlasti arvesse toote kullasisalduse määr. Kuld on emotsioone tekitav kaup ning ajalugu on näidanud, et inimeste eelistus kuulub metalli puhtusele, mida saadab võib-olla õigustatudki kartus pettuse ees.

24. Sellegipoolest, nagu komisjon õigesti märgib, saab need mured ületada asjakohase märgistusega.

25. Käesoleval ajal tunnustatud tuhandikosade skaalaga kooskõlas olev märgistusüsteem tundub olevat täiesti proportsionaalne tarbijate kaitse ja hea äritava järgimise eesmärkidega. See on täiesti läbipaistev, isegi kui arvestada võimalikku väikest mööndust, et laiem avalikkus on ehk enam harjunud mõtlema protsentides kui „tuhandikosades.”

9 — Vt 2. joonelune märkus.

26. Varem levinud ja võimalik, et isegi praegu harjumuslikum karaatide süsteem on samuti läbipaistev, kuigi selle kasutamiseks on tarvis veidi vähem tuntud teadmist, et puhas kuld on 24 karaati, ning oskust mõelda 24-ndikosades.

30. Kolmandaks ei ole selle abil võimalik eristada kulda prooviga 585 ja kulda prooviga 375 — eristus, mis võib olla kui mitte muud, siis tarbija jaoks olulisem kui vahe kulla vahel prooviga 585 ja 750, kuivõrd see puudutab erinevust sulamite vahel, mis sisaldavad vastavalt rohkem ja vähem kui 50% kulda.

27. Süsteem, mida Prantsuse valitsus kaitseb kui vajalikku, on vastupidi, märksa läbipaistmatum. Ilma lisainformatsioonita võib see viia tarbijad arvamusele, et tooted tähistusega „kuld” on puhtast kullast, samal ajal kui tooted tähistusega „kullasulam” on võltsitud kullast. On kolm põhjust, miks antud süsteem iseseisvalt ei ole kohane seatud eesmärgi saavutamiseks.

31. Vastab tõele, et vähemalt kahele madalamale kullasisaldusstandardile vastavad tooted peavad kandma märgistust oma täpse kullasisalduse kohta. Sellest seisukohast on kahe jaotisega paralleelne tähistussüsteem, kas „kuld” või „kullasulam”, aga parimal juhul tarbetu ning kindlasti sobimatu informatsiooni edastamiseks proportsionaalse koostisosade skaala alusel.

28. Esiteks ei anna see otseselt mitte mingit ja isegi kaudselt mingit üksikasjalikku informatsiooni tähistatud toote tegeliku kullasisalduse kohta.

32. Need puudujäägid kaaluvad kaugelt üles süsteemi väidetava lihtsuse ja eelised, mis pigem toidavad segadust kui et vähendavad seda. Seega pole vaidlusalune norm seatud eesmärgi saavutamiseks mitte ainult vähem sobilik kui komisjoni poolt toetatud märgistamissüsteem, vaid selleks tegelikult sobimatu ning seda ei saa lugeda proportsionaalseks. Ei ole võimalik leida alust Prantsuse valitsuse väitele, et tegemist on vajaliku täiendusega „tehnilisema” tuhandikosade süsteemi juurde.

29. Teiseks ei anna see tarbijatele märku, et ka kuld prooviga 750 on sulam, kuivõrd sisaldab 25% teist liiki metalli või metalle.

33. Lõpuks võib välja tuua, et Prantsuse valitsuse sellekohaseid väiteid nõrgestab asjaolu, et kohtueelse menetluse käigus 7. veebruaril 2001 komisjonile saadetud kirjas teatas ta oma kavatsusest vaidlusalusest normist täielikult loobuda.

Ettepanek

34. Kokkuvõttes olen seisukohal, et kohtul tuleks

- 1) tuvastada, et määrates prooviga 750 väärismetalltoodete nimetuseks „kuld”, samal ajal kui prooviga 375 või 585 väärismetalltoodete nimetuseks on „kullasulam”, on Prantsuse Vabariik jätnud täitmata EÜ artiklist 28 tulenevad kohustused, ja
- 2) mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.